

PĚCHOTNÍ ROZHLEDY

ROČNÍK III.

Redaktor: Podplukovník Bohumil Boček.

ČÍSLO 12.

Major František Šantor a:*)

Je třeba systemisovat stálé předzvědné jednotky u vojskových těles pěchoty?

I.

Otázka stálého přezvědného oddílu u pěšího pluku je v přímé souvislosti se stále víc a více zdůrazňovanou nutností dokonalé organizace zpravodajství u jednotek všech druhů zbraní a souvisí těsně se zřizováním zvláštních přezvědných oddílů PO. a SPO. — jako zpravodajských orgánů vyšších velitelství.

Dlouhé trvání světové války a s ním spojené finanční i hospodářské vyčerpání jednotlivých válčících států přineslo jako přímý důsledek snahu, vyhnouti se co možná válce zákopové, která oddaluje rozhodnutí do nekonečna, a pohyblivým bojem, dovolujícím manévry, rozhodnouti válku co možná rychle, aby bylo zabráněno vyčerpání materiálních prostředků i morálních sil národa. Čím více se stupňuje význam pohybného boje, tím více roste i význam prostředků zpravodajství, mezi které počítáme zvědy, přezvědy a průzkum.

Při studiu poválečného vývoje organizačních a taktických problémů vidíme, že se především jeví u všech států snaha, dáti vyšším velitelstvím kromě letectva i zvláštní jednotky, které by svou početností, výzbrojí a rychlostí pohybu zaručily těmto velitelstvím včasné dodání co možná podrobných zpráv o nepříteli: problém těchto jednotek, jimiž jsou i naše PO. a SPO. není ani u nás, ani jinde ještě úplně vyřešen a zatím co na jedné straně u států finančně silnějších tvoří tyto zvláštní pohyblivé jednotky celé divise, neb alespoň silné jednotky složené z jezdeckta, cyklistických praporů, lehkých tanků, obrněných aut a pěších praporů na autech, zůstává u států menších a finančně slabších tento problém otevřenou otázkou, jejíž řešení brzdí nedostatek finančních prostředků.

Jako první příklad uvádím mimo Anglii, kde zřizování rychlých motorisovaných jednotek dosahuje značných rozměrů, i Itálii, která pro účely operačního zpravodajství zřizuje t. zv. rychlé sbory (corpo celere), složené z jezdeckta, z cyklistů, z dělostřelectva hipomobilního i motorisovaného, z tanků a obrněných aut, z ženijních jednotek na autech a pěchoty na autech: takového rychlého sboru bylo použito s úspěchem již ve velkých závěrečných cvičeních italské armády r. 1928. Z úkolů, které podle italského předpisu pro použití velkých jednotek z r. 1928 rychlému sboru náleží, uvádím:

- a) prováděti průzkum (zvědy a přezvědy) vzhledem k armádě, která se pohybuje za corpo celere,
- b) obsazovati důležitá místa,
- c) chrániti velké jednotky, jež předchází,
- d) připravovati překážky postupujícímu nepříteli.

*) Redakce. Uveřejňujeme práci ze soutěže Vědeckého ústavu vojenského z minulého roku. Této práci byla v soutěži udělena cena. Ač se redakce s jejím závěrem úplně neztotožňuje, uveřejňuje ji jako zajímavý návrh na řešení této otázky.

Zpravodajskou a zajišťovací činnost rychlých sborů doplňuje podle téhož předpisu pro použití velkých jednotek činnost SPO. divisi, jejichž složení není sice tímto předpisem určeno, předpokládá se však síla 1—2 eskadron jezdeckta, 1 praporu cyklistů a OA. Úkol tohoto SPO. divise je jak zpravodajský, tak i zajišťovací. O činnosti SPO. divise za pochodu daleko od nepřítele, blízko nepřítele a za přibližování podává nám italské názory studie plk. C. Trezzaniho v Rivista di Artiglieria e Genio z r. 1929; stručně jest úkolem SPO. divise:

a) za pochodu daleko od nepřítele: ve dne průzkum až na cíl příštího nočního pochodu divise, t. j. asi do hloubky 25 km (v předpokladu, že největší část pochodů daleko od nepřítele bude velkými jednotkami vykonána v noci) a v noci krytí tohoto přesunu divise. Jeho činnost bude v tomto případě omezena hlavně na komunikace a je výhradně činností zajišťovací;

b) za pochodu blízko nepřítele: pochody velkých jednotek budou konány většinou rovněž v noci a úkol SPO., zajistiti noční přesun divise, bude míti opět převahu nad úkolem zpravodajským. Zajišťovací i přezvědnou činnost ve dne provádí zde SPO. již bojem s nepřátelskými přezvědnými jednotkami, které pronikly zvědnou jednotkou armády: tyto jednotky buď zatlačí, nebo budou-li mít početnou převahu, zadržuje jejich postup. Noční činností SPO. bude zase krýti noční přesun divise;

c) za přibližování: SPO. pracuje v šířce 4—5 km a v hloubce 15—18 km: převládáti bude u SPO. úkol zpravodajský, a to získávání zpráv o pohybu nepřátelských hlavních sil, o obrysech nepřátelského postavení, o situaci nepřátelských přezvědných jednotek, terénu atd., a to výhradně pro velitele divise. Úkol zajištění bude v tomto případě jen podřadný.

Francouzský názor (Revue de cavalerie roč. 41 (1931) v článku „La cavalerie des grandes unités tactiques. Le groupes de reconnaissance“) zdůrazňuje, že pro vyšší velitelství je nezbytné třeba, aby měla co nejdříve zprávy o nepříteli. Na základě těchto zpráv se velitel vyšší jednotky rozhoduje a činí svá opatření, t. j. zahajuje přibližování, uskupuje své jednotky k hlavnímu náporu v určitém směru a řídí podle tohoto rozhodnutí i uskupení dělostřelectva. Zdůrazňuje tedy tento názor zpravodajskou činnost PO. divise, které se mají pohybovati nejméně 20 km před frontou divise a pracovati v souladu se zvědnými jednotkami armádních sborů; zároveň praví autor článku, že je nutné, aby jezdectvo ověřilo získané zprávy zjednáním dotyku s nepřítelem a přezkoušením dotyku na několika místech, aby byla poznána i síla, seskupení, event. i křídlo nepřítele. Zjednáním dotyku armádním jezdectvem a jednotkami SPO. divise může býti divise ušetřena zahajovacích bojů, které tříští její síly před provedením hlavního úkolu.

Vzhledem k těmto úkolům, které oddalují PO. divise od jednotek divise, počítá se s tím, že blízký průzkum pro potřebu předvojů nebo bočných vojů divise obstarají plukovní jízdní patrači. Jezdectvo divise, jehož počet nestačí k splnění všech požadavků, musí dostati k provedení svého úkolu potřebné prostředky, má-li býti s to, dotyk s nepřítelem zjednat a přezkoušet. Počítá se proto v článku s přidělením OA., útočných vozů, části dělostřelectva a pěchoty na autech; ztráty, které bude míti v zápětí přezkoušení dotyku, budou vyváženy tím, že velká jednotka jde do boje za vhodných podmínek — bez překvapení.

Podobný názor zastává rovněž npor. m. sl. Cörper ve 40. čís. Militär-Wochenblattu, roč. 115, který dává SPO. divisi výhradně úkoly zpravodajské pro potřebu velitelů divisi a úlohu přímého zajištění ponechává

jízdním patračům pěších pluků, hlavně z toho důvodu, že SPO. divise nemůže plnit současně dva druhy úkolů, t. j. úkoly zpravodajské a úkoly zajišťovací. Pro bojové úkoly navrhuje zřídit zvláštní oddíl v síle 1 cyklistického praporu, z něhož část by byla přepravována na autech (obrněných), ale sloužících jen k přepravě. Názory německé se shodují většinou v tom, že armádní jezdeckto bude jen zřídka pracovat před frontou armády a že bude ho většinou použito na volném křídle k obchvatným akcím; vyžaduje proto tento způsob použití armádního jezdeckta zesílení SPO. divise, který nebude mít před sebou zvláštní zvědné jednotky — pro účely zpravodajské, a vybavení pěších pluků jízdními patrači pro úkoly blízkého průzkumu a pro úkoly zajišťovací.

Ustanovení 2. dílu anglického cvičebního řádu klade naopak pro divisi jezdeckto větší důraz na zajištění než na vyhledávání zpráv, a to z toho důvodu, že vyhledávání zpráv o nepříteli, zjednání dotyku a přezkoušení dotyku bude provedeno zvláštními velkými pohyblivými jednotkami.

Celkem vidíme, že názory na provádění přezvědné a zajišťovací činnosti nejsou všude stejné; nehledě však ani k organizaci a upotřebení zvědných jednotek vidíme sjednocení názorů v tom, že se zdůrazňuje nutnost vybavení divisi organicky přiděleným a tak početným SPO., aby mohl provádět vyhledávání zpráv o nepříteli nejen průzkumem, ale i bojem. Ačkoli pak tato přezvědná činnost početné silného SPO. divise musí nezbytně do značné míry přispět k zajištění pochodujiících anebo postupujících proudů divise, shodují se názory ve Francii a v Německu i ve způsobu přímého zajištění předvojů jízdními patrači, tedy v předpokladu zvláštní čty jezdecké u pěších pluků; v Itálii a v Anglii se klade u SPO. divisi větší důraz na činnost zajišťovací, čímž se tam stává otázka zvláštního zajištění proudů jízdními patrači zbytečnou.

Jest otázka, nedá-li se dnešní způsob rozmnožování orgánů přezvědných a zajišťovacích, kterými by ve Francii byly:

1. zvědné jednotky armád a armádních sborů,
2. SPO. divisi (jezdeckto, dělostřelectvo, OA., lehké tanky, pěchota na autech),
3. jezdecké čty pluků,
4. průzkumné sledy předvojových praporů,

nazvati již přepínáním. Klademe-li důraz na to, aby SPO. divisi byly schopny nejen přezvědu, ale i boje, a proto zvyšujeme počty SPO. (aniž ovšem snižujeme jeho pohyblivost), omezujeme tím zároveň zpravodajskou a zajišťovací činnost přezvědných orgánů nižších jednotek alespoň za pochodů a přibližování na tak nepatrnou míru, že bychom činnost těchto menších jednotek mohli definovati s počátku výhradně jako přímé zajištění a později jako získávání zpráv o nepříteli bojem; činnost zvláštních přezvědných oddílů u nižších jednotek by měla být zbytečná již proto, že bychom mezi nepřítelem a vlastními jednotkami měli tři skupiny přezvědných oddílů, jejichž úloha by byla jedna a táž a které by si překážely tím více, čím více by se zmenšovala vzdálenost mezi nimi. Tato okolnost zavdala i ve Francii příčinu k debatě o tom, nemá-li SPO. divise pracovat společně se zvědnými jednotkami armády, čímž by se ovšem zmenšil význam SPO. pro úkoly v rámci divise.

V případě druhém, kde tvoření velkých přezvědných jednotek pro zpravodajské účely vyšších velitelství naráží na různé překážky, měla by

doplniti zpravodajskou a zajišťovací činnost těchto málo početných jednotek přezvědná činnost, kterou by konaly zvláštní přezvědné oddíly pluků.

To by byl více méně přirozený důsledek různého vývoje v organizaci velkých pohyblivých jednotek, kde u států prvních by byly jednotky pěchoty — pluky — přivedeny na místo boje, kde je o nepříteli více méně zjištěno již vše, čeho je zapotřebí k vedení boje, ať jde již o boj s většími silami nepřátelských přezvědných jednotek, nebo s jeho hlavními silami. V případě druhém by pak nastala nutnost doplniti nedostatečnou přezvědnou a zajišťovací činnost přezvědných oddílů vyšších velitelství přezvědnou službou, organisovanou u jednotek nižších.

Skutečně pak vidíme, že v Itálii a v Anglii, kteréžto státy disponují celými rychlými sbory složenými z různých druhů zbraní (corpo celere v Itálii, motorisované sbory v Anglii), jest již pro SPO. divisi vyhrazen úkol především zajišťovací a teprve pak zpravodajský, kdežto ve Francii a Německu, kde se předpokládá časté užití armádního jezdeckta na křídlech armády, mají míti SPO. divisi naopak především úkol zpravodajský a teprve potom zajišťovací, čímž pak vzniká i otázka organisace zvláštní malé pohyblivé jednotky u pěších pluků k úkolům blízkého průzkumu a k úkolům zajišťovacím.

Jakým způsobem je řešena tato otázka u nás?

Náš Polní řád uvádí v čl. 106, že zprávy o nepříteli jsou jedním z podkladů každého rozhodnutí, které se týká válečné operace, a jsou jedním z důležitých prvků zajištění. Jako prostředky k získávání zpráv o nepříteli uvádí v čl. 107: letectvo, jezdeckto (i divisní), pozorovatele pěchoty a dělostřelectva, boj, zajatce, zběhy, osoby civilní a vyzvědače, při čemž mimo bitvu, t. j. za pochodů a ubytování připadá úloha získávání zpráv kromě zvláštních zvědných a přezvědných jednotek vyšších velitelství zajišťovacím jednotkám pěchoty, t. j. předvojům za pochodů a předním strážím za ubytování, jejichž všeobecným úkolem podle čl. 104 je:

1. zadržovati pozemní nepřátelské výzvědné jednotky,

2. podávati zprávy o nepříteli,

3. bojem zajišťovati hlavním vojskům čas, aby mohla učiniti potřebná opatření.

V bitvě a v prostoru, kde je nepřátelská činnost pravděpodobná neb jen možná, připadá úloha získávati zprávy o nepříteli pozorovací službě, jejíž zřízení je povinností každé pěší i dělostřelecké jednotky.

Vyhledávání zpráv o nepříteli definuje pak doplněk Polního řádu třemi pojmy, a to:

I. zvědy: vyhledávání zpráv k účelům strategickým na velkou vzdálenost pro potřebu vyšších velitelství, hlavně HVOA. neb i armádních skupin nebo samostatných vyšších jednotek. Provádějí je vyšší jednotky jezdeckta, letectvo (zvědné) nebo zvláštní zvědné oddíly sestavené podle potřeby.

II. přezvědy: vyhledávání zpráv k účelům taktickým pro potřebu vyšších jednotek nebo samostatných skupin a oddílů. Provádějí se na menší vzdálenost než zvědy, také v rámci zvědů. Pozemní orgány u vyšších jednotek konají přezvědy na vzdálenost ne větší než jednodenní pochod, u jednotek nižších na vzdálenost menší. Letectvo provádí přezvědy i na vzdálenost větší.

III. bojový průzkum: vyhledávání zpráv k taktickým účelům pro potřebu jednotek v boji. Pozemní orgány jej konají na malou vzdálenost, nepřesahující zpravidla účinnou donosnost nepřátelských těžkých kulo-

metů a doprovodných zbraní pěchoty. Letectvo koná bojový průzkum až do hloubky nepřátelského dělostřelectva. Bojový průzkum, dodávající zprávy z blízkého okolí jednotky, slouží i k přímému zajištění vojsk, hlavně před překvapením palbou.

Mohli bychom proto definovati zvědy a přezvědy jako činnost směřující k vyhledávání zpráv o nepříteli, která má zajistiti vyšším velitelstvím, podle okolností i velitelům nižších, ale samostatných jednotek možnost rozhodování a volnost jednání. Bojový průzkum pak jako vyhledávání zpráv o nepříteli, nutných k přímému vedení boje.

Z tohoto rozdělení úkolů při vyhledávání zpráv o nepříteli můžeme si sestaviti pro pochod a postup tento obraz: před pochoduujícími proudy armády pracuje ve velké vzdálenosti několika denních pochodů letectvo a vyšší jednotky jezdeckta, podle okolností i zvláštní zvědné jednotky vybavené pravděpodobně rychlými dopravními prostředky (cyklistické jednotky, pěchota na autech a p.).

Ve vzdálenosti přibližně asi 20 km, t. j. ve vzdálenosti jednodenního pochodu, pohybují se před jednotlivými proudy divisi SPO. divisi, za nimiž pak následují již hned předvoje proudů.

Vzdálenosti mezi armádním jezdecktvem (nebo zvláštními zvědnými jednotkami), mezi SPO. divisi a předvoji se zkracují postupně, jakmile přední části vyšších jezdeckých jednotek, provádějících zvědy, zjednaří dotyk s nepřítelem a nemohou postupovati dále, při čemž postupně vystřídá divisi jezdeckto — nebo jednotky SPO. divise — částice, které zanechalo armádní jezdeckto v dotyku (čl. 283), a jednotky divise jsou zprvu podporovány a později vystřídány předvoji rozčleněnými po celé šířce pásma postupu divise, které se bojem snaží zdolati odpory, které nemohlo zmociti jezdeckto. Uzavřel-li nepřítel přístupy na celé frontě a předvoje nestačí na manévr a na další postup vlastními prostředky, zařídí se v terénu a zachovávají s nepřítelem úzký dotyk, aby mohly využiti každé změny situace; boj se pak stává buď útokem divise na stanovené cíle nebo částečnými útočnými akcemi proti určitým cílům.

Tento případ, při němž vyhledávání zpráv o nepříteli jest uskutečněno postupně zvědy, přezvědy a bojovým průzkumem, by byl typickým příkladem vyhledávání zpráv za pochodu, přibližování a zjednávání dotyku, v němž pěším jednotkám — předvojům — mimo přímé zajištění připadá jen úloha bojového průzkumu, který těsně souvisí se zajišťovací činností předvojů a je definován doplňkem Polního řádu jako vyhledávání zpráv k taktickým účelům pro potřebu jednotek v boji.

Vidíme tedy, že náš Polní řád předpokládá použití velkých jednotek jezdeckta nebo použití velkých jednotek zvědných před jednotkami armády, čímž by podle předcházejícího rozboru názorů jiných států připadala SPO. divisi především činnost zajišťovací a potom teprve činnost zpravodajská. S tím souvisí pak i to, že by přezvědná a průzkumná činnost menších jednotek byla více méně zbytečná. Přihlížíme-li však k tomu, že vyšších jezdeckých jednotek nemáme tolik, abychom v každém případě mohli počítati s tímto jejich použitím, dále pak k tomu, že organisace zvláštních větších pohyblivých jednotek cyklistických anebo motorisovaných je vzhledem k finanční situaci státu na dlouhou dobu dosti problematická, dospějeme k názoru, že často bude úloha SPO. divisi, které by v prvním případě — předpokládaném naším Polním řádem — přejímaly vlastně jen zprávy o situaci od jednotek zvědných, poněkud jiná. Bude lépe počítati s tím, že SPO. divisi budou dosti často nuceny pracovati bez

pomoci a zajištění, které jim poskytuje činnost zvědných jednotek armády v prostoru před nimi; vzhledem k síle a celkové rozloze státu dá se však jenom předpokládati, že použití SPO. divisi na vzdálenost větší než jednodenní pochod, bude jen výjimečné. Rozdíl bude však v tom, že SPO. divisi budou pak mít především úkol zpravodajský a zajištění jednotek divise by prováděly jen jako podřadnou úlohu v rámci úkolů zpravodajských.

Aby pak bylo zajištěno, že velitel divise a proto i velitelé jednotek jemu podřízených dostanou i v tomto případě včas zprávy o nepříteli, kterých potřebují k svým opatřením, je nutné, aby PO. nebo SPO. divise byl početně tak silný a byl vybaven tolika prostředky, aby mohl svůj zpravodajský úkol splnit se zdarem. Tím do značné míry přispívá i k přímému zajištění jednotek divise — předpokládáme-li, že musí býti tak silný, aby mohl získávat zprávy nejen přezvědnou činností, ale i bojem. Není-li splněn tento požadavek, a u nás tomu doposud není, bude nutné, aby pro účely průzkumné a zajišťovací byly vysílány i od pluků přezvědné skupiny, jichž počet bude tím větší, čím slabší bude SPO. divise pracující před postupujícími jednotkami a čím větší bude vzdálenost mezi SPO. a předvoji. Poněvadž pěší přezvědné oddíly i při ulehčení ústroje by byly jen zřídka s to splnit požadavky kladené dnes na přezvědnou činnost za pohybu, nezbyvalo by nic jiného, než sestaviti již u pluků malý PO. z jezdců a cyklistů, čímž by vznikla u pěších pluků nová speciální jednotka, jejíž použití by bylo sice časem velice výhodné, ve většině fází boje pěšího pluku by se nenalezlo však pro ni upotřebení.

Z toho, co jsem doposud uvedl, bylo by možné vyvoditi důsledek, že bude nutno buď:

a) zbavití vojsková tělesa vůbec nutnosti přezvědu za pohybu, pro což je při dnešním vývoji technických prostředků pěšák činitelem jen velmi podřadným, což by ovšem vyžadovalo organisace stálého SPO. divise, jehož složení by bylo nejméně:

1 eskadrona jezdeckta,

1 prapor, v němž by byla organisována 1 rota cyklistická, 2 pěší rotý a jedna rota kulometná na autech, se všemi potřebnými orgány a materiálem, nebo

b) přidělití organizačně vojskovým tělesům přezvědný oddíl složený z jezdeckta a cyklistů.

Při tom ovšem nezbyvá než konstatovati, že se všechny názory shodují v tom, že výhodnější bude vždy dosti silný a dobře řízený SPO. divise, který postačí nejen k tomu, aby dodal včas přesné zprávy o nepříteli potřebné k zahájení boje, ale postačí i k zajištění jednotek, které souvisí s jeho činností před postupujícími předvoji. V případě druhém, t. j. při organisaci přezvědných oddílů složených z jezdeckta a cyklistů u pluků, dá se předpokládati, že by velitel divise použil velice často těchto sloučených přezvědných oddílů pluků k svým účelům, t. j. k zesílení činnosti SPO. divise, a tak přijdeme znovu k tomu, že pohyblivé přezvědné orgány jsou prostředkem velitele divise k získávání zpráv o nepříteli a ne průzkumným a zajišťovacím prostředkem velitelů vojskových těles.

Mluvíme-li proto o organisaci zvláštního přezvědného oddílu u vojskových těles, při čemž ovšem musíme předpokládati provádění přezvědné činnosti ne na 2 nebo 4 km, ale na vzdálenosti větší, poněvadž by jinak neměla přezvědná činnost vůbec smysl a stala by se vlastně pouhým přímým zajištěním jednotek, musíme

- a) vyřaditi z úvah otázku pěšího přezvědného oddílu vůbec a
- b) přikloniti se k názoru, aby přezvědná činnost byla sloučena v rukou jednoho velitele, t. j. v rukou velitele divise, pro něhož má také největší význam a jemuž ovšem musíme dáti pak prostředky k provádění.

Tímto prostředkem velitele divise k získávání zpráv o nepříteli by musil býti mimo letectvo stálý, početně silný SPO. divise. — Jeho sestavením již v mírové organisaci divise by byl zaručen nejen jeho dokonalý výcvik a spolupráce s letectvem a pěchotou, ale bylo by možné posouditi a zjistiti již při cvičeních v míru jeho výkonnost pro zpravodajské a zajišťovací úkoly jednotek.

II.

Předcházející stať se týkala teoretického rozboru otázek přezvědu a zajištění na základě různých předpisů a názorů našich i cizích. Všimněme si nyní praxe.

Ze zpravodajských úkolů pěchoty připadá na přezvědnou činnost a bojový průzkum úkol vyhledávání zpráv o nepříteli, které ovšem jsou získávány zároveň všemi ostatními zpravodajskými orgány. Úkol vyhledávání zpráv o nepříteli záleží ve zjištění těchto dat:

1. kdo je nepřítel, jeho složení, počet, výzbroj a bojové prostředky, jeho fyzický a morální stav,
2. kde je a co dělá,
3. jaké má úmysly.

Předválečné názory na vyhledávání zpráv o nepříteli jsou zřejmé z předválečných předpisů různých armád a jako příklad uvádím Německo. V německém Polním řádu z r. 1908 (Felddienstordnung 1908) je úloha jezdeckta stanovena tím, že jezdeckto zjišťuje povšechný obrys nepřátelského postavení, ohledává boky a zjišťuje umístění a pohyb záložních jednotek. Podrobnosti, které potřebuje pěchota k vedení boje, zjistiti nemůže, poněvadž se tyto podrobnosti projeví teprve v průběhu boje. Jezdecké hlídky mohou jeti jen tak daleko, dokud se neoctnou v nepřátelské palbě: zjistiti, o jakého nepřítele jde, zjistiti jeho palebné prostředky a přesné směry palby bude pro ně jen zřídka možné.

Používalo proto Německo k zesílení přezvědné a bojové schopnosti vyšších jednotek jezdeckta již před válkou pěších praporů (Jägerbataillone), zesílených během války o rotu cyklistickou a rotu kulometnou; převoz těchto praporů na autech byl zkoušen v Německu již na manévrech r. 1913 s výsledky velmi dobrými.

Dále udává německý Polní řád, že po střetnutí jezdeckého průzkumu s nepřítelem a po získání prvních zpráv o něm může v dodávání zpráv o nepříteli nastati přestávka, zaviněná tím, že jezdeckto uvolní prostor a ohledává boky nepřátelského postavení: pokračování v dodávání zpráv o nepříteli bude pak provedeno pěšími přezvědy a bojovým průzkumem. Jako prostředky k dalšímu získávání zpráv udává Balcke v své knize „Entwicklung der Taktik im Weltkrieg“ cyklisty, pěší průzkumné hlídky a pozorování důstojníků na koních, vysílaných čas od času na místa, zajišťující dobrý rozhled. Zároveň však posuzuje cyklisty jako málo vhodné pro průzkum v blízkosti nepřítele pro omezení jejich pohybu na komunikace, pozorování důstojníků před pohybujícími se jednotkami jako nedostatečné pro obtíže s odesíláním výsledků pozorování a proto, že důstojníci nemohou býti na delší dobu zbavováni svého vlastního úkolu,

t. j. velení nad podřízenou jim jednotkou. Konečně i pěší průzkumné hlídky mají tu nevýhodu, že jsou především málo pohyblivé, dále pak dodávání zpráv jimi získaných je tak pomalé, že obvyčejně zprávy jimi dodané dostanou velitelé teprve tehdy, když situace je již v úplném rozporu s hlášením těchto hlídek.

Proberme si nyní vyhledávání zpráv v určitých případech boje dnes. Při tom ovšem budeme přihlížeti i k úvahám předcházejícím.

Vyhledávání zpráv o nepříteli, resp. způsob vyhledávání těchto zpráv bude do jisté míry záviseti na tom, o jaký druh boje jde, a zde můžeme rozlišovati dva jeho druhy:

A. postup proti nepříteli, který může býti rovněž v pohybu, nebo v obraně (střetný boj, boj útočný),

B. obrana proti postupujícímu nepříteli (boj obranný).

A.

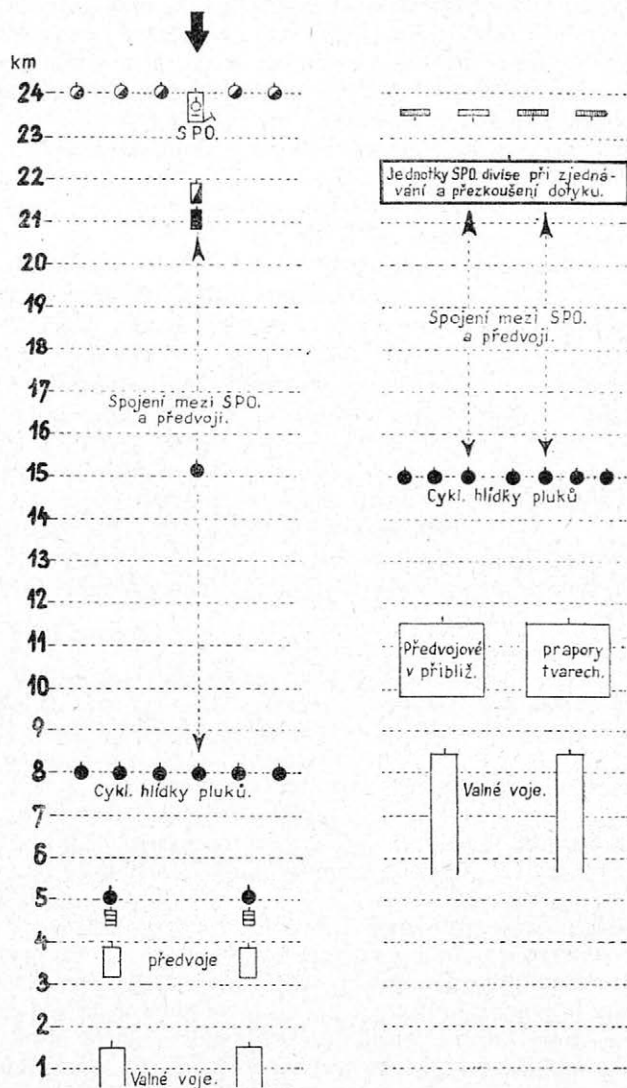
Střetný boj.

Při střetném boji je více než kdykoliv jindy důležité, míti převahu zpravodajských orgánů, zejména letectva: ve výhodě bude ten z obou protivníků, který bude míti tuto převahu, neboť mu to dovolí ustanoviti se na myšlence manévru dříve než nepřítel a vnutiti mu svou vůli (G-V, čl. 339).

Je nasnadě, že souhrn zpráv o nepříteli, jehož dosažení bude cílem zpravodajské činnosti všech složek armády, nemůže býti získán najednou, nýbrž že postupně budou zprávy obsahující hrubé údaje o nepříteli, získané armádním letectvem a zvědnými jednotkami armády, doplňovány převzvědnou činností letectva a SPO. divisi, a úplného souhrnu (pokud ovšem dá se o úplnosti zpráv o nepříteli vůbec mluvíti) se pak dosáhne bojovou činností předvojů a bojem vůbec. Při tom ovšem je třeba míti na zřeteli, že především budou zprávy o nepříteli, ať jde již o jakýkoli druh boje, tedy nejen o boj střetný, zajímají velitele vyšších jednotek, kteří disponují na základě těchto zpráv svými podřízenými jednotkami.

Prostředky, které mají velitelé divisi k tomuto účelu, nepočítáme-li letectvo, jehož činnost může býti omezena počasím anebo převahou letectva nepřátelského, jsou sice, jak je mnohde zdůrazňováno, poměrně malé, bylo by však podivné, kdybychom očekávali, že se velitel divise spokojí s tím, čekati na zprávy o nepříteli, který dostane od pluků, aby na jejich základě učinil svá rozhodnutí teprve tehdy, kdy bude již část jeho sil v boji. Za dnešních poměrů může každá vyšší jednotka disponovati tolika nákladními auty, že kromě organizačně přidělené divisi eskadrony může velitel divise počítati s vysláním 1—2 pěších rot na autech k zesílení její převzvědné činnosti. Jde-li o boj střetný, bude veliteli divise záležití mimo získání zpráv o nepříteli zároveň také na tom, aby si v prostoru před pochodujícími nebo postupujícími jednotkami své divise zajistil významné terénní linie jednotkou, která by byla schopna nejen průzkumu, ale částečně i boje.

Počítejme proto s tím, že při střetnutí bude záviseti řešení úkolu vyhledávání zpráv o nepříteli a tím do značné míry i zajištění jednotek na veliteli divise, jehož výkonným orgánem v tomto směru bude buď stálý, dostatečně silný SPO. nebo SPO. improvizovaný velitelem divise podle potřeby: najisto lepším řešením by byla organizace stálého, početně silného SPO. ve svazku divise.

K čl. mjr. Frant. Šantory: Je třeba systemisovati stále přezvědňné jednotky...? — Pěchotní rozhledy, roč. XIV. (1933).

Jakou úlohu budou mít v tomto případě za pochodů a přibližování pěší pluky? Daleko od nepřítele bude většina přesunů provedena nočními pochody, při čemž můžeme počítati s tím, že přezvědná činnost jak vlastní, tak i nepřítele bude prováděna ve dne a bude v noci omezena na nejmenší míru. Vyhledávání zpráv o nepříteli i dálkové zajištění bude provedeno divisi a u pluků se mimo nejbližší zajištění nedá počítati s žádnou jinou činností.

Pochody blízko nepřítele budou provedeny podle okolností buď rovněž v noci (činnost pluků jako za pochodů daleko od nepřítele) nebo ve dne. První zprávy o nepříteli — nehledě ke zprávám, které dostane velitel divise od velitele armády a letectva — dostane velitel divise od SPO. divise, při čemž mohou nastati tyto případy:

1. Vlastní SPO. je v dotyku s nepřátelskými zvědnými nebo přezvědnými oddíly (případ obyčejný).

2. SPO. je v dotyku se zajišťovacími oddíly nepřátelských hlavních sil (případ vzácný).

V případě za 1. může se státi:

a) že vlastní SPO. je silnější, zatlačí zpět nepřátelské přezvědné jednotky a zjedná dotyk s předvoji nepřítele, jimiž bude pravděpodobně nucen k ústupu,

b) nepřátelské přezvědné jednotky jsou silnější, nedovolí prvkům vlastního SPO. pronikání a tlačí je zpět.

V obou případech je nutné počítati s tím, že menší nepřátelské přezvědné jednotky mohou proniknout clonou, vytvořenou SPO.

Případ a).

Velitel divise dostane veškeré zprávy, jichž, je mu zapotřebí, od SPO., budou to zprávy o síle, druhu a postupu jak nepřátelských přezvědných oddílů, tak i jeho předvojů. Přesněji SPO. bude moci v tomto případě dodat alespoň přibližně tyto zprávy:

kdo je nepřítel, t. j. kdo jsou jeho přezvědné jednotky, jakého druhu a jaké je jejich složení a síla,

kde jsou předvoje, jaké je jejich složení, zbraně a počty,

kde je nepřítel a jaké je jeho chování, t. j. jakou rychlostí postupuje proti nám.

Tyto zprávy budou tím úplnější, čím větší vzdálenost dělí SPO. od předvojů divise a předvojové prapory budou pracovat již na základě těchto zpráv: vzdálenost mezi SPO., který s bojem ustupuje, a mezi postupujícími předvoji bude se stále zkracovati a získávání zpráv o nepříteli předvoji bude provedeno výhradně bojem, ať již bojem útočným nebo bojem obranným, podle úkolů daných předvojům velitelem divise a podle činnosti a síly nepřátelských jednotek předvojových aneb i hlavních. Zasažením předvojů do boje bude činnost SPO. v prostoru před předvoji skončena.

Doplnění zpráv o nepříteli přezvědnou činností pěších pluků bude zde jak zbytečné, tak i nemožné a bude moci být provedeno jediné bojem, a to s počátku bojem předvojů, v dalším průběhu i zasažením jednotek valného voje do boje podle rozhodnutí a rozkazů velitele divise. K zprávám, získaným bojem, patří ovšem i zprávy, získané pozorováním. Rovněž zprávy o úmyslech nepřítele budou získány teprve během boje, když nepřítel tyto své úmysly buď útočné nebo obranné projeví.

Případ b).

Rovněž zde můžeme říci, že dostaneme od vlastního SPO. zprávy o nepříteli. Tyto zprávy budou se ovšem týkati jen nepřátelských převzvědných oddílů, které svým složením a početností zabraňují pronikání vlastního SPO. a tlačí jej zpět. V tomto případě bude se situace vlastní podobati situaci nepřítele v případě uvedeném za a) a nezbude asi nic jiného než ústup SPO. do té doby, kdy budou moci zasáhnouti do převzvědného boje, vedeného SPO. předvoje divise, čímž se pak může eventuálně zjednatí SPO. příležitost proniknouti mezi jednotkami nepřítele, ustupujícími pod tlakem předvojů, a získati další zprávy o hlavních silách nepřítele. Činnost SPO. divise nebude zde proto skončena střetnutím vlastních předvojů s nepřátelskými převzvědnými jednotkami a snahou SPO. musí býti buď obejítí nebo naléztí mezeru, kterou by mohl SPO. neb alespoň jeho část proniknouti k hlavním silám nepřítele a podati o nich zprávy veliteli divise.

Zde pak můžeme předpokládati, že by bylo třeba určitých pohyblivých jednotek u pluků. Zatím co SPO. plní svou úlohu a hledá cestu k proniknutí mezi jednotkami nepřátelských převzvědných oddílů, budou tyto oddíly vésti boj na zdrženou s vlastními našimi předvoji. O způsobu tohoto boje se nebudu rozpisovati, ze způsobu boje na zdrženou je však zřejmé, že předvojové prapory budou narážeti na postupné odpory, k jejichž včasnému zjištění, podle okolností i zdolání by potřebovaly dosti početné jednotky pohyblivější, než je hlavní složka předvojů, t. j. pěchota sama. Částečně bude sice tento úkol plněn jednotkami SPO., jehož hlavní úlohou nemůže však býti spolupráce s předvoji, směřující k zatlačení nepřátelských zvědných a převzvědných jednotek, a doplňkem jejich činnosti by byla proto v tomto případě činnost pohyblivých převzvědných oddílů vojskových těles.

Disponuje-li však nepřítel tak silnými převzvědnými jednotkami, že zamezily činnost vlastního SPO. v pásmu divise, dá se předpokládati, že by ani převzvědné oddíly pluků nestačily k tomu, aby zatlačily nepřítele zpět a jejich úlohou by bylo vlastně jen zjišťovat odpory a linie, na nichž nepřítel klade postupný odpor. Zdolávání těchto odporů bude opět úlohou předvojových praporů. Stačily by tedy v každém případě malé pohyblivé jednotky — i tehdy, když ponechá SPO. prostor mezi předvoji a nepřítelem úplně volný — k tomu, aby velitelé předvojů dostali včas zprávy o tom, kde se nepřítel znovu připravuje k obraně.

Zprávy o nepříteli, získané jak činností SPO., tak i bojem předvojových praporů, budou se týkati jen převzvědných jednotek a zůstanou asi až do zasažení nepřátelských předvojů do boje, stále stejné. Hlavní úlohou převzvědných bude zjistiti, kdy zasáhnou do boje nepřátelské předvoje; to však převzvědný oddíl pluku zjistiti nemůže. K potřebě velitelů pluků nebo velitelů předvojů by stačila 1 četa cyklistů, která by udržovala stálý dotyk s nepřítelem, ustupujícím z jedné výhodné obranné linie na linii druhou, hlavně ovšem s využitím komunikací, na které bude většina pohyblivých převzvědných prvků odkázána.

Počítáme-li pak s tím, že se v obou případech může jednotlivým nepřátelským skupinám podařiti proniknouti mezi jednotkami vlastního SPO. a jednak zjišťovati náš počet, způsob postupu atd., jednak znepokojovati vlastní předvoje palbou, musíme vzítí v počet, že situace takovýchto menších převzvědných jednotek mezi našimi předvoji a jednotkami našeho

SPO. bude vždy dosti choulostivá a že se omezí většinou na pozorování. Přes to však by zde byla nutná přezvědná činnost před předvoji již z toho důvodu, aby byly předvoje na tyto jednotky včas upozorněny. Tuto činnost by mohly prováděti opět čtyři cyklistů jako v případě předešlém.

Nedisponuje-li nepřítel žádnými nebo téměř žádnými pohyblivými přezvědnými jednotkami (to se dnes ovšem dá jen stěží předpokládati), řáde úloha SPO. poměrně velice snadná a SPO., který zjedná dotyk přímo s předvoji nepřítel, bude moci dodati veliteli divise včas tolik zpráv o nepříteli, že jistě postačí nejen k tomu, aby na jejich základě byl zahájen boj předvojů, ale postačí i k tomu, aby SPO. zajistil svými vlastními prostředky postup předvojových praporů. Další zprávy o nepříteli, které nebude moci dodati SPO. divise, nemohl by získati ani přezvědný oddíl pluku, jehož činnost by v tomto případě byla úplně zbytečná.

Postup proti nepříteli v obraně.

Takovýto postup se dá vzhledem k úloze přezvědných a zajišťovacích oddílů definovati jako daleko jednodušší případ střetnutí, při kterém může nastati rovněž střetnutí nejprve vlastního SPO. a později předvojů s přezvědnými nepřátelskými jednotkami, později s jeho krycím sledem a po jeho zdolání s hlavní obrannou linií nepřítel. Úloha letectva bude zde snazší, alespoň v tom, že letectvo bude s to dodati zprávy o opevňovacích pracích a tím i o chystaných obranných liniích nepřítel. Do jaké míry splní SPO. divise svou přezvědnou úlohu, to bude záležitosti opět na tom, jakými předsunutými pohyblivými jednotkami disponuje nepřítel: celkem bude zde však úloha SPO. daleko snazší, než při střetnutí. Narazí-li na silnější odpory, podá o nich zprávy a hledí buď proniknouti nebo vyčká, až tyto odpory budou zdolány předvoji divise, a pokračuje pak dále v plnění svého úkolu. Činnost přezvědných oddílů pěších pluků by zde byla zbytečná proto, že by rovněž nestačily k zdolání odporů, před kterými byly zastaveny jednotky SPO. a zprávy o těchto odporech budou dodány tímto SPO.

Vždy bude však potřebí, aby velitelé předvojů udržovali svými zpravodajskými orgány stálý styk s veliteli částí SPO., pracujících v prostoru před nimi, zvláště tehdy, kdy se vzdálenost mezi předvoji a SPO. vzhledem k střetnutí SPO. s nepřítel zkrátí. Udržováním spojení se SPO. mohou velitelé předvojů včas dostati a získati veškeré zprávy o nepříteli, které potřebují k zahájení boje.

B.

Boj obranný.

Jsme-li v obraně, musíme počítati s tím, že k obraně došlo již na základě určitých zpráv o nepříteli, získaných nejružnějším způsobem. I obrana je členěna do hloubky, t. j. zpravidla bude SPO. divise neb i jiné předsunuté jednotky prováděti již ve velkých vzdálenostech boj na zdrženou, který bude zároveň i bojem, vedeným k získání podrobnějších zpráv o nepříteli a o jeho úmyslech.

Bojem těchto předsunutých jednotek získáme dostatečné zprávy o nepřátelských přezvědných jednotkách, a také o jeho silách hlavních, poněvadž tyto naše jednotky mohou býti tak silné, aby v obraně donutily nepřítel k rozvinutí a k zasazení alespoň částí jeho hlavních sil.

Druhou částí obranného boje bude boj vedený vlastním krycím sledem, který dá nám mimo doplnění zpráv předešlých i přesnější zprávy o úmyslech nepřítele, které se projeví během útoku na naše krycí postavení. Pro boj v hlavní posici bude zde tedy již zpráv dosti.

Obrana se vyznačuje nutností předvídati možnosti nepřítele a stěží se dá v obranné sestavě mnoho měnit při projevu nepřátelských úmyslů. Nemají proto pro menší jednotky (prapory, pluky), které zůstávají v svých SO., přezvědy zvláštní význam.

Z těchto úvah bychom mohli znovu vyvoditi důsledek, dokázaný více méně i v stati I a potvrzený konečně válkami všech věků, t. j. že před přímým střetnutím armád bude vždy snahou vyšších velitelství, získati co možná podrobné zprávy o nepříteli; proti válkám dřívějších dob dává však vývoj techniky těmto velitelstvím stále více a více prostředků k tomuto účelu, což ve spojení se změnou taktiky pěchoty vede k tomu, že se získávání zpráv přezvědnou činností u nižších jednotek stává před bojem téměř zbytečným.

Pěší pluky jsou jednotkou poměrně malou a při rozboru jakékoli fáze činnosti pluku dospějeme k názoru, že veliteli pluku bude pro jeho rozhodnutí rozhodující:

1. úkol, daný pluku velitelem divise na podkladě zpráv o nepříteli, získaných zvědy a přezvědy, které velitel pluku dostane zároveň s rozkazem velitele divise,

2. přesnější zprávy o situaci nepřítele, získané bojovým průzkumem předvojů, ať již předvojem pluku vlastního nebo pluku jiného.

Pro vedení boje budou pak veliteli pluku rozhodující zprávy o nepříteli získané bojem, které dostane velitel pluku.

- a) vlastním pozorováním (řídí zpravodajský důstojník pluku se svými orgány),

- b) hlášením podřízených jednotek.

Zdůrazňujeme nutnost dobře organisovaného zpravodajství, zvláště proto, že se v budoucnosti většinou všude počítá s válkou pohybnou a ne s válkou zákopovou. Musíme proto

- I. vyřaditi vůbec myšlenku na organizaci pěších přezvědných oddílů u pluků, které se při pohybné válce pro tuto službu vůbec nehodí proto, že

- a) bude-li pochod daleko od nepřítele konán v noci, jsou zbytečné, bude-li konán ve dne, při normálním zajištěném pochodu po komunikacích by nestačily při vykonávání průzkumné činnosti v terénu rychlosti pohybu pochoduujících jednotek. Tyto pěší přezvědné oddíly by se mohly pohybovati normální rychlostí jen po komunikacích, čímž by utvořily jen jakousi předsunutou složku předvoje. Tuto službu může však daleko lépe vykonávati nepatrný počet cyklistů;

- b) za pochodů blízko nepřítele a za přibližování nestačí rovněž při přesném provádění hlídkování rychlosti pohybu postupujících jednotek a buď se sloučí v krátké době vůbec s prvním sledem předvojových praporů nebo budou v nejlepším případě jen v tak malé vzdálenosti od něho, že jejich zprávy budou pro velitele těchto praporů a pluků téměř bez užitku, t. j. budou předstiženy událostmi;

- c) rovněž dodávání zpráv o nepříteli bude tak zdlouhavé, že tyto zprávy nemohou býti brány v úvahu jako prvek rozhodnutí velitele, který bude nucen rozhodnouti se a vydati své rozkazy daleko dříve, nežli tyto

zprávy dostane. Pro vedení boje budou pro velitele nižších jednotek daleko důležitější zprávy získané pozorováním a bojem.

II. Dále musíme uvážiti, že by jízdní čety patračů u pěších pluků přispěly sice jak k získávání zpráv o nepříteli, tak i k zajištění předvojů za pochodů a přibližování, avšak daleko lépe bude jich využito ve svazku SPO. divise pro úkoly zpravodajství v rámci divise. I zde mohou touž službu vykonati pro předvoje malé skupiny cyklistů, zejména proto, že půjde hlavně o průzkum prováděný po komunikacích, které budou tepnami postupu jak vlastního, tak i nepřátelského.

Jezdeckto se velice rychle opotřebuje, nahrazování jezdců je obtížné a mimo to upotřebení za pochodů a přibližování by nebylo pro jezdecké čety u pluků vhodného upotřebení. Těchto nevýhod nemá četa cyklistická.

Tak by byl vyřešen problém zpravodajských, resp. přezvědných orgánů u vojskových těles tím, že omezíme jejich činnost za pochodů na průzkum prováděný po komunikacích malými skupinami cyklistů a doplníme tento průzkum za přibližování bojovým průzkumem, prováděným 1. sledem předvojových praporů. Poněvadž musíme pak předvídati, že pro velitele pluků a pro jejich zpravodajské důstojníky bude výhodné a mnohdy nezbytné, aby udržovali spojení a informovali se stále jak o situaci jednotlivých částí SPO., pracujících v jejich prostoru, tak i o situaci nepřitele (ovšem jen tehdy, není-li SPO. příliš vzdálen), bude potřebí zvýšit počet cyklistů u vojskových těles, kteří by konali cesty mezi SPO. a předvoji a tím zároveň přispívali i k zajištění předvojů.

O podobném vysílání hlídek pro účely dělostřelectva mluví i plk. F. Kryštof v svém článku „Disponování dělostřeleckými pátracími orgány“, kde uvádí, že operuje-li před předvojem nějaká jednotka (kryt hranic, jezdeckto, SPO.), je záhodno, aby velitel skupiny neb oddílu pro podporu předvoje vyslal k této jednotce pátrací hlídku za tím účelem, aby získala potřebné zprávy. Tím spíše jest ovšem toto spojení se SPO. nutné pro velitele předvojových praporů.

Zbývá otázka zajištění, která souvisí opět těsně s otázkou přezvědů. Počítáme-li s provedením většiny pochodů v noci, bude způsob zajištění těchto pochodů úlohou velitelů vyšších jednotek. Za pochodů ve dne a za přibližování je zajištění provedeno

1. částečně činností SPO. divise v prostoru před pochoduujícími nebo postupujícími proudy, při čemž zajištění bude tím dokonalejší, čím silnější bude SPO.,

2. rozčleněním divise do šířky na několik proudů,

3. rozčleněním proudů do hloubky, t. j. činností předvojů, bočních vojů a styčných oddílů.

Vyhledávání zpráv pro předvoje a zajištění jich na komunikacích do hloubky asi 4 km, spojení mezi jednotlivými předvoji a styčnými oddíly na příčných komunikacích bylo by nejlépe provedeno malými skupinami plukovních cyklistů. Stran způsobu zajištění a vyhledávání zpráv za pochodů a přibližování cituji ustanovení III. dílu francouzského Cvičebního řádu pro pěchotu, zvaného „Polní služba“, v kterém proti dřívějšímu předpisu z roku 1924 byly provedeny důležité změny hlavně v hlavě V., pojednávající o zajištění. Zde se řeší otázka přímého zajištění i otázka průzkumu za pochodů a za přibližování přímým členěním předvojů na sled průzkumný a sled bojový. Sled průzkumný má zpravovat velitelství o přítomnosti a situaci nepřitele, o povaze a stavu terénu, o komunikacích,

překážkách, skrytech, obranných pracích atd., při čemž před sledem průzkumným pracuje obyčejně SPO. a usnadňuje mu úlohu. Bojový sled má úkol doplniti činnost průzkumného sledu, zdolati místní odpory, které by nemohl překonati sled průzkumný, krýti valný voj a eventuálně chrániti jeho rozvinování a jeho zasažení do boje. Toto rozdělení předvoje na sled průzkumný a sled bojový vystihuje přesněji úkol předvojů nežli náš Polní řád, který za zajištěného pochodu člení předvoj na předvojovou hlídku, předvojový houfec a předvojový houf, za přibližování pak na sled první (bojový) a sled druhý (záložní). Při tom jest ovšem úloha předvojů podle našeho Polního řádu a podle francouzského Cvičebního řádu úplně táž, t. j. vyhledávání zpráv o nepříteli bojem, vyhledávání zpráv o stavu a překážkách v terénu a na komunikacích a zajištění valného voje.

Rozdíl je ten, že mezi sledem průzkumným a sledem bojovým podle francouzského Cvičebního řádu je daleko větší vzdálenost, než u nás mezi sledem prvním (dotykové hlídky) a sledem druhým, čímž stoupá důležitost průzkumného sledu pro vyhledávání zpráv o nepříteli s hlediska jejich významu pro taktické využití těchto zpráv veliteli.

Pro posouzení způsobu vyhledávání zpráv o nepříteli a zajištění — předpokládá se SPO. divise v síle 1 eskadrony, 1 cyklistické roty a 1 čety OA. a předpokládá se 1 cyklistickou četou u pěšího pluku — uvádím schematické znázornění činnosti SPO. divise, cyklistické čety pěšího pluku a předvojů za pochodu a za přibližování. (Viz přílohu.)

Vyhledávání zpráv pro předvoje a jejich zajištění by bylo v tomto případě dostatečné, zvláště když si uvědomíme, že ve většině případů bude SPO. přiděleno i dělostřelectvo, což předpokládá do jisté míry zajištění týlu, aby nebylo dělostřelectvo přidělené SPO. v stálém nebezpečí. Celý prostor pásma postupu divise bude stále křížován spojkami a hlídkami mezi SPO. a předvoji, takže se o nebezpečí překvapení předvojů nebo dokonce valného voje dá stěží mluvit.

Srovnáváme-li tedy předpis náš s předpisem francouzským, vidíme, že způsob zajištění a i vyhledávání zpráv o nepříteli jest vyjma menší vzdálenost mezi sledy u nás a na jízdní plukovní patrače — při pozměněné terminologii více méně stejný. Místo nich by byly podle mého názoru výhodnější malé cyklistické hlídky, které by tvořily nejen přímé zajištění předvojů, ale, hlavně aby udržovaly styk a spojení s jednotkami SPO. a dodávaly velitelům předvojů veškeré zprávy získané SPO. Tyto zprávy by mohly býti velitelem SPO. psány průpisem přímo i pro velitele předvoje tak, aby se pročitáním takové zprávy jednotlivými veliteli nezdrželo její dodání veliteli divise. Tyto cyklistické hlídky, používající veškerých komunikací vedoucích ve směru postupu, by mohly i z vlastního pozorování dáti velitelům předvojů cenné zprávy o situaci SPO. a nepříteli, a to daleko dříve, než by velitelé předvojů mohli tyto zprávy dostati od velitele divise.

O způsobu zajištění dále mluvit již nebudu, poněvadž se dále již zdonalovati nemůže a zabraňuje nejen překvapení, ale zaručuje i to, že boj prvního sledu dá při správném členění do hloubky dosti taktické volnosti všem velitelům nižších jednotek, kteří na základě pozorování boje jednotek prvního sledu mohou řídit pokračování boje a dodávati pak zprávy získané pozorováním a bojem nadřazeným velitelům.

Uvažovati by se dalo jen o zvětšení vzdálenosti mezi sledem dotykových hlídek a sledem druhým.

Důsledkem všech předcházejících úvah by bylo zavržení myšlenky stálého přezvědného oddílu u vojskových těles: uvažovati by se mělo kromě otázky stálého početně silného SPO. divise — o organisaci cyklistické čety u pluku pro účely zpravodajské a zajišťovací, která by byla

Válečné složení cyklistické čety.

	Důstoj.	Mužstvo					V ý z b r o j				motocykl s pív. voz.	kola	lyže	P o z n á m k a
		četař	desátník	svobod.	vojín	celkem	puška	pistole	leh. kul.	osv. pist.				
velitel čety	1							1			1	1		K použití i pro zpravodajského důstojníka pluku V zimním období, kdy by byla kola podle terénu a stavu sněhu zaměněna lyžemi.
zástupce vel. čety		1				1	1					1	1	
velitelský roj . . .			1	1	5	7	5	1		1		7	6	
4 roje patračů . .				4	20	24	24			4		24	24	
2 roje střelecké . .			2		10	12	8	2	2			12	12	
celkem	1	1	3	5	35	44	38	4	2	5	1	44	44	

Složení rojů.

	Mužstvo				V ý z b r o j				motocykl	kola	lyže	P o z n á m k a
	desátník	svobod.	vojín	celkem	puška	pistole	leh. kul.	osv. pist.				
Roj velitelský:												
velitel roje	1			1	1			1		1	1	
spojka			4	4	4					4	4	
mechanik		1		1		1				1		
důst. sluha			1	1	.	.	.			1	1	
celkem	1	1	5	7	5	1		1		7	6	
Roj pátrací:												
velitel roje		1		1	1			1		1	1	
5 patračů			5	5	5					5	5	
celkem		1	5	6	6			1		6	6	
Roj střelecký:												
velitel roje	1			1	1					1	1	
střelec			1	1			1			1	1	
nabíječ			1	1	.	1				1	1	
3 pomocníci			3	3	3					3	3	
celkem	1		5	6	4	1	1			6	6	

orgánem zpravodajského důstojníka pluku. Tato četa by mohla býti v míru přičleněna k technické, ve válce pak k spojovací rotě pluku a tvořila by spojovací složku mezi přezvědnými orgány vyšších velitelství a pěšími pluky.

Složení této cyklistické čety je uvedeno v tabulce na straně 1319.

Při výběru mužstva pro cyklistickou četou bylo by třeba přihlížeti hlavně k schopným poddůstojníkům-velitelům pátracích rojů, od nichž by se vyžadovala schopnost nejen k činnosti průzkumné, ale i schopnost orientovati se o povšechné situaci z vlastního pozorování a umět shrnouti výsledek pozorování v stručné písemné neb i ústní hlášení pro zpravodajského důstojníka pluku. Doplnění cyklistické čety by nebylo u nás nikterak obtížné a rovněž i náhrada materiálu by se dala lehce zařídit.

Cyklistická četa by tedy byla orgánem zpravodajského důstojníka pluku a její úlohou by bylo:

1. za pochodů daleko od nepřítele: pracovati jako spojovací orgán velitelů u vojskových těles podle rozkazů zpravodajského důstojníka pluku; dále by byla četou prováděna hlásná služba pro obranu proti nájezdům motorových vozidel a hlásná služba v OPL.;

2. za pochodů blízko nepřítele: postupovati s využitím všech komunikací vedoucích ve směru postupu před předvoji a přiskoky z jedné linie na druhou v hloubce asi 4 km před předvoji získati možnost

- a) prováděti hlásné služby pro obranu proti nájezdům motorových vozidel a hlásné služby OPL.,

- b) podávati zprávy o přítomnosti a pohybech nepřátelských převěžných skupin, které pronikly jednotkami SPO.,

- c) udržovati podle rozkazů zpravodajského důstojníka spojení s jednotkami SPO. a podávati zprávy jak o situaci těchto jednotek, tak i o situaci nepřítele;

3. za přibližování: totéž jako za pochodů blízko nepřítele.

Mimo to by mohlo býti cyklistické čety vhodně použito při bojích v ostražce, krytu, při boji na zdrženou a boji ústupovém a byla by vhodnou náhradou malých částí jezdeckva. Kdyby nebylo možno použití této čety k uvedeným účelům, dalo by se cyklistů použití jiným způsobem, takže by v jejím upotřebení nebylo dlouhých přestávek.

Výcvik cyklistické čety by se dal zhruba rozdělit na čtyři období:

- I. období: 1./XI.—3./I. Výcvik jednotlivce, roje a družstva — výcvik v jízdě na kole; ten by se dal zjednodušiti tím, že by pro cyklistickou četou byli vybráni vojáci znalí jízdy na kole.

- II. období: 1./II.—15./IV. Výcvik v jízdě na lyžích, výcvik pozorovatele, převěžné hlídky pěší a převěžné hlídky na lyžích. Čety by byly k tomuto výcviku sloučeny v oblasti divise na místech, kde by byly pro tento výcvik vhodné podmínky.

- III. období: 15./IV.—15./VII. Výcvik cyklistické čety: častá cvičení při bojových cvičeních rot a praporů.

- IV. období: Výcvik cyklistické čety při plukovních, skupinových a závěrečných cvičeních.

III.

Důvody, které mluví pro postavení stálého oddílu u vojskových těles pro činnost hlídkovou, jsou shrnuty v článcích uveřejněných ve VR. roč. XI, čís. 1 a 6. Tam je navržena i organizace a způsob výcviku zvláštních převěžných oddílů pluků, skládajících se ze dvou čet pěších a z jedné čety cyklistické. K těmto článkům, kde se jako důvod uvádí nutnost převěžné služby vzhledem k důležitosti získávání zpráv o nepříteli, podotýkám jen to, že v historii najdeme sice dosti dokladů o důležitosti této

služby, vždy však hlavně pro velitele vyšších jednotek a ne pro potřebu jednotek malých, u kterých se vlastně o přezvědné službě v našem smyslu zvláště dnes mluvíti nemohlo a nemůže.

Je-li dnes ještě veliké procento našich důstojníků, kteří jsou přesvědčeni o tom, že bude nutno vysílati přezvědné pěší hlídky získávat zprávy o nepříteli i na větší vzdálenosti, jsou základem tohoto přesvědčení z největší části zkušenosti z našich mírových cvičení, kde se o spolupráci pěchoty se SPO. a zvláště s většími zvědnými jednotkami nedá mluvíti. Nedivme se proto, že si mnoho důstojníků pěchoty, kteří při všech cvičeních i plukovních a velice často i při cvičeních větších jsou odkázáni na přezvědy a průzkum, prováděný výhradně pěšími jednotkami, nemůže zvyknouti myšlenky, že by velitel, který by byl odkázán na zprávy získané přezvědnou službou pěších jednotek, byl na tom dnes velice špatně a že dnešní směr vývoje armádních problémů vede zcela jinam, než k zřizování přezvědných oddílů u vojenských těles.

Spory o účelnosti zvláštního oddílu pro hlídkovou činnost u pěších pluků vznikly koncem minulého století zavedením těchto oddílů v ruské armádě, kde se pro povšechně nízký stupeň inteligence ruského vojína stala organizace takového oddílu nezbytnou k provádění malých akcí, na které nestačila všeobecná úroveň ruského vojína. Tam také i přes existující již zvláštní přezvědné oddíly u ruských pěších pluků vynikla hlídková činnost našich starodružníků ve světové válce, kterou ovšem nemůžeme nazvat přezvědnou činností v našem smyslu, poněvadž tato činnost byla vyjádřena hlavně přepady, zajímáním nepřátel a hlídkováním na ustálené frontě, při čemž ovšem dobré výsledky byly z velké části umožňovány dokonalou znalostí poměrů a jazyka rak. armády.

Výcvik v hlídkové činnosti u horských a mysliveckých praporů, zdůrazňovaný v býv. Rakousku-Uhersku, měl býti vlastně základem výcviku těchto útvarů, rovněž jako je důležitou složkou výcviku našich horských a hraničářských praporů, které jsou určeny pro službu a boj v krajích, kde použití jezdeckého, cyklistického a vůbec mechanických vozidel bude dosti obtížné, takže úloha přezvědné služby případně vzhledem k terénu velice často téměř pěším jednotkám.

V Balckově knize „Entwicklung der Taktik im Weltkrieg“ je posuzováno tvoření zvláštních přezvědných oddílů speciálně vzhledem na přezvědné oddíly u ruských pluků těmito slovy:

„Tvoření zvláštních přezvědných oddílů u pluků zbavuje roty nejlepších a nejschopnějších vojáků. Tyto přezvědné oddíly vzhledem k tomu, že jsou sestaveny z vybraných vojáků, a vzhledem k jejich speciálnímu výcviku prokazují sice veliteli pluku, jemuž jsou přímo podřízeny, velice dobré služby, zejména při boji v obtížném terénu a tehdy, je-li pluk mimo svaz vyšší jednotky, běží-li však o boj jednotek větších, nemají velitelé pluků možnost jich účelně využít pro nedostatek volnosti pohybu. Služovatí nejlepší vojiny ve zvláštní oddíl je pak vždy povážlivé, poněvadž tito vojáci tvoří kostru jednotek zvláště v těžkých případech boje a jsou vyhovující náhradou za raněné a padlé velitele. Ve válce burské poklesla bojová hodnota anglické pěchoty velice rychle tím, že nejlepší vojáci byli vybráni pro jízdní pěchotu.

Dobře vycvičená pěší jednotka musí býti vždy schopna vykonávat pod velením svého stálého velitele tytéž služby jako zvláštní přezvědný oddíl“.

Pro účely zpravodajské je u pluku potřebí malé pohyblivé jednotky: touto jednotkou by byla nejlépe cyklistická četa, jejíž složení, použití a výcvik je uveden v stati předcházející. Tato četa nemůže býti ovšem vzhledem k malému počtu považována za jednotku přezvědňovou, nýbrž podle okolností za průzkumný, zajišťovací a pozorovací orgán velitele pluku, který by pracoval podle dispozic zpravodajského důstojníka pluku, jemuž při dnešní organizaci schází pohyblivá jednotka k zajištění výkonu jeho služby.

Pro ostatní možnosti získávání zpráv o nepříteli po zahájení boje, resp. zjednání dotyku s ním, t. j. získávání zpráv

1. o obrysu nepřátelského postavení a o síle jeho obsazení,
2. o stanovištích jeho palebných prostředků,
3. o hodnotě překážek mezi oběma liniemi a o jejich umístění,
4. o úmyslech nepřítelů vzhledem k jeho přípravám,

bude tvoření zvláštních přezvědňových oddílů zbytečné, poněvadž tyto zprávy budou získány pozorováním a bojem. Nutné hlídkování může pak vždy obstarati lépe jednotka, která je již v postavení, t. j. zná podrobně umístění nepřítelů, umístění vlastních jednotek a terén, což je zvláště důležité při vysílání hlídek v noci.

Zakončiti chtěl bych pak starou sentencí „dejme každému, co mu náleží“, t. j.

velitelům vyšších jednotek takové orgány, aby mohli podřízené jednotky uvést do boje za nejvýhodnějších podmínek, a dáti jim veškeré zprávy, které k zahájení boje potřebují.

pěším útvarům pak to, co mohou skutečně vykonati, t. j. boj a zpravodajské úkoly, které souvisejí s vedením boje.

Štábní kapitán Karel Štein:

Střelba nepřímá.*)

Přes to, že jsou těžké kulometry poměrně malým cílem, prozradí se snadno při zaujímání palebných stanovišť a v palebném stanovišti pak při střelbě výšlehem, párou, zvířeným prachem a uskupením nejnutnější obsluhy (střelec a nabíječ). Čím více bude těžkých kulometů v palebném postavení, tím pravděpodobnější bude i prozrazení palebné jednotky, a proto — dovolí-li to situace, úkol a terén — ukrýváme alespoň část těžkých kulometů před pozemním pozorováním nepřítelů a střílíme nepřímou. Proti pozorování ze vzduchu chráníme kulometné jednotky zastíráním.

Střílíme-li nepřímou, nepřítel jen tuší prostory, z nichž přichází naše palba, a protože je nemůže přesně zjistiti, nemůže do nich ani soustřediti pozorovanou palbu svých zbraní.

Dále třeba zdůrazniti možnost využití palby kulometných rot praporů druhého sledu, a to ať již k zesílení hlavní palebné přehrady nebo k provádění střelby proti přípravám, rušivých, dalekých, postupných, přehradných a p.

Střelba nepřímá má veliký morální vliv na dobře vycvičenou obsluhu kulometů, neboť obsluha se může plně a poměrně nerušeně věnovati vý-

*) Pozn. red.: Způsob provádění nepřímé střelby je podle zásad předpisu D-VII-1.